

svaret »p53 påvisas inte» inte utesluter att det kan finnas en mutation i genen trots allt. Fortfarande råder dessutom inte enighet om betydelsen av olika mutationer, och avsaknaden av mutationer i alla cancrar respektive i tidiga cancrar gör teoribildningen svårare.

För p53-vänner och andra

För den som är intresserad av p53 är boken naturligtvis en guldgruva, med ett stort antal referenser. För den som är intresserad av vetenskapsteori och kunskapens evolution är den lilla boken också mycket rolig att läsa. Man förstår molekylärbiologins övergripande förutsättningar när man läst boken. Därför rekommenderas den även till dem som är utanför kretsen av de genuina p53-vännerna. •

Handbok i psykosexuell medicin

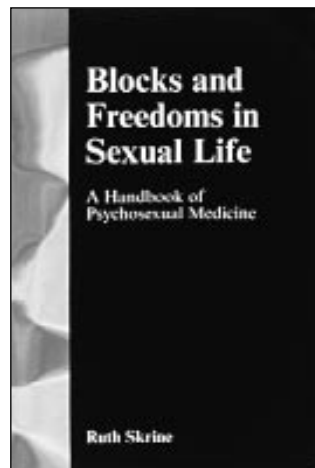
Ruth Skrine. **Blocks and freedoms in sexual life. A handbook of psychosexual medicine.** 139 sidor. Oxford–New York: Radcliffe Medical Press, 1997. Pris ca 390 kr. ISBN 1-85775-159-0.

Recensent: med dr Märta Silber, gynekologmottagningen, Läkarhuset, Farsta Centrum.

Denna ganska korta skrift vill vara en handbok i gränslandet mellan kropp och själ inom det begränsade, men viktiga, område som rör vår sexualitet. I synnerhet gynekologer, urologer och allmänläkare har dagligen anledning att fundera över hur sjukdomar, diagnoser, mediciner och behandlingar påverkar sexualiteten hos våra patienter och om de sexuella besvär som presenteras för oss huvudsakligen har sitt ursprung i somatiska, psykologiska, kulturella eller sociala faktorer. Eftersom utbildningen inom våra fakulteter oftast är mycket begränsad i sexologi är översiktliga sammanställningar som kan öka förutsättningarna att hjälpa våra patienter viktiga och välkomna.

Viktiga kunskaper för somatiker

Författaren till denna bok arbetar på ett engelskt institut för psykosexuell medicin och vill dela med sig av sina erfara-

renheter till somatiskt verkamma läkare just i syfte att öka möjligheterna att förstå och hjälpa patienter med sexuella problem eller med livsproblem som kläs i en sexuell dräkt. Inom sexologin har vi som läkare unika förutsättningar jämfört med dem som har andra utbildningar, eftersom våra medicinska kunskaper behövs som en utgångspunkt för förståelse av kroppsliga symptom, men sådan kunskap behöver kompletteras och berikas med psykologiska kunskaper och med lyssnandet och samtalet som viktiga verktyg. Skall vi ha en rimlig möjlighet att, som ett exempel i boken, hjälpa en kvinna med dyspareuni, behöver vi kunna utesluta somatiska/medicinska skäl till detta innan vi har anledning att tillsammans med henne överväga andra orsaker.

Boken består av tre delar. Den första »Aspects of doctoring» pläderar för vikten att kombinera kunskaper kring kropp och själ för att kunna närma sig en sanning i det som är patientens lidande. Exempel ges på hur en gynekologisk undersökning med en läkare som aktivt lyssnar till kvinnans reaktioner kan ge bågge parter insikter om orsaken till hennes besvär. Den stora hjälp man kan ha av att föra en inre dialog kring de känslor som patienten väcker hos doktorn diskuteras också. Avsnittet »Symptoms and feelings» avhandlar symptomen och deras symboliska betydelse för patienten och hur man kan försöka närma sig dem. Det sista avsnittet »Making connections», med vilket avses samband mellan kropp och själ, är en kort sammanfattning och ett argumenterande

NYA BÖCKER

för nyttan av den fokuserade korta terapi som psykosexuell intervention är.

Fallbeskrivningar

Varje kapitel avslutas med en begränsad referenslista, och det finns ett sökordsindex. Texten interfolieras med 40 kortfattade fallbeskrivningar med de gängse för- och nackdelarna. Fallbeskrivningar, inte minst när det gäller relationella och sexuella frågor, är alltid spännande och lärorika när de serveras tillsammans med tolkningar och facit. Detta utgör också deras begränsningar eftersom utvalda exempel och färdiga tolkningar riskerar att låsa tanken och locka oss att tro att det finns enkla samband och sanningar i den multifaktoriella mänskliga sexualiteten och dess yttringar – och att vägen dit är kort och rak.

Dålig skildring av angeläget ämne

Boken behandlar ett angeläget ämne där det är ont om bra, lättillgängliga böcker för somatiker, men jag tvekar ändå att rekommendera den. Trots det lilla formatet är den svåröverskådlig, språket lyfter inte framställningen, och de pärlor av insikt man skulle kunna tillägna sig är svårångade. •

Lärobok i geriatrisk vård för sjuksköterskor

Mayethel Larsson, Åke Rundgren. **Geriatrisk vård och specifik omvårdnad.** Lund: Studentlitteratur, 1997. Pris ca 370 kr. ISBN 91-44-49091-7.

Recensent: överläkare Tage Lundström, geriatriskt centrum, Norrlands universitetssjukhus, Umeå.

I och med genomförandet av den så kallade Ädelreformen ägde en viktig förändring rum i svensk sjukvård. Då övertog kommunerna huvudansvaret för äldreomsorgen. Genom skatteväxling från landsting till kommun överfördes alla sjukhem till kommunal regi, och kommunerna blev efter fem dagar betalningsansva-

riga för klinikfärdiga patienter på sjukhus. Därmed övergick ett stort antal sjuksköterskor till kommunal tjänst och samtidigt nyanställdes många sjuksköterskor på kommunernas servicehus och gruppboenden. Målsättningen för kommunal äldreomsorg är boende och omvårdnad, men det ökande antalet svårt sjuka framför allt på servicehus har medfört ett ökande medicinskt vårdansvar för sjuksköterskorna.

Det är därför glädjande att Studentlitteratur i den fortsatta utgivningen av läroböcker i geriatrisk denna gång kommit ut med en lärobok i geriatrisk vård för sjuksköterskor. Författarna är Mayethel Larsson, sjuksköterska och vårdlärare, och Åke Rundgren, docent i geriatrisk.

Medicinsk vård och omvårdnad

Författarna har tillsammans givit en välbalanserad avvägning mellan medicinsk vård och omvårdnad. Boken omfattar tre delar. Del 1 ger aspekter på det normala åldrandet, del 2 beskriver den äldre patienten, och del 3 redogör för vanliga symtom hos äldre. Del 3 är den mest omfattande delen av boken, och den är både symptom- och probleminriktad med betoning på omvårdnadsinsatserna.

Varje kapitel avslutas med litteraturhänvisningar till aktuella geriatriska läroböcker och nypublicerade artiklar. Önskvärt vore att nästa upplaga av boken kompletterades med ett kapitel om patientens rättigheter och sjuksköterskans skyldigheter samt om prioriteringar i vården och förhållandet till anhöriga, utfärdande av dödsbevis och obduktionslagens tillämpningar. En sådan komplettering skulle framför allt gälla den psykiskt inkompetenta patienten. Anhöriga spelar en stor roll i all äldreomsorg och har också ett stort inflytande på tillämpningen av obduktionslagen.

Rekommenderas varmt

År 2020 kommer andelen 65-åringar och äldre att nå en toppnivå motsvarande 20–25 procent av befolkningen. 15 år senare är de 80 år och äldre, och i den gruppen är vårdbehovet allra störst. Att då klara äldreomsorgen blir en stor utmaning för såväl kommun som landsting. Behovet av välutbildade sjuksköterskor kommer att vara stort. Boken kan varmt rekommenderas för all sjuksköterskeutbildning och för varje arbetsplats där gamla vårdas. •